

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ HƯƠNG

BIÊN SOẠN VÀ TỔ CHỨC DẠY HỌC CHUYÊN ĐỀ
“MỘT SỐ BỆNH DỊCH Ở NGƯỜI VÀ CÁCH PHÒNG, CHỐNG”
TẠI TRƯỜNG THPT TỈNH HẢI DƯƠNG

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ HƯƠNG

BIÊN SOẠN VÀ TỔ CHỨC DẠY HỌC CHUYÊN ĐỀ
“MỘT SỐ BỆNH DỊCH Ở NGƯỜI VÀ CÁCH PHÒNG, CHỐNG”
TẠI TRƯỜNG THPT TỈNH HẢI DƯƠNG

Ngành: Lý luận và Phương pháp dạy học bộ môn Sinh học

Mã ngành: 8140111

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Hằng

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi, dưới sự hướng dẫn của TS. Nguyễn Thị Hằng. Các số liệu trích dẫn đều có nguồn gốc rõ ràng, các kết quả trong luận văn là trung thực.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về những kết quả nghiên cứu trong luận văn.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Hương

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện và hoàn thiện luận văn, ngoài sự cố gắng, nỗ lực của bản thân, tôi còn nhận được sự hướng dẫn nhiệt tình của các thầy cô, sự động viên, ủng hộ của gia đình và bạn bè.

Xin chân thành bày tỏ lòng biết ơn đến TS. Nguyễn Thị Hằng đã tận tình giúp đỡ và tạo mọi điều kiện tốt nhất cho tôi hoàn thành luận văn này.

Xin chân thành bày tỏ lòng biết ơn đến các thầy cô trong Khoa Sinh học trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tận tình truyền đạt những kiến thức quý báu và tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất cho tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Xin chân thành bày tỏ lòng biết ơn đến Ban giám hiệu, các thầy cô giáo trường THPT Tứ Kỳ, trường THPT Đoàn Thượng, trường THPT Gia Lộc II - tỉnh Hải Dương đã hỗ trợ và tạo mọi điều kiện tốt nhất cho tôi trong suốt thời gian học tập và thực hiện luận văn.

Xin chân thành cảm ơn gia đình, các anh chị và các bạn đồng nghiệp đã hỗ trợ, ủng hộ, giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và hoàn thiện đề tài.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Hương

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do lựa chọn đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	3
3. Đối tượng và khách thể nghiên cứu	3
4. Câu hỏi nghiên cứu	4
5. Giả thuyết khoa học	4
6. Nội dung nghiên cứu.....	4
7. Phương pháp nghiên cứu	4
8. Điểm mới của luận văn.....	5
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI	6
1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu	6
1.1.1. Dạy học theo chủ đề và chuyên đề học tập.....	6
1.1.2. Dạy học dự án	7
1.2. Một số khái niệm cơ bản.....	9
1.2.1. Khái niệm dạy học theo chủ đề và chuyên đề học tập.....	9
1.2.2. Khái niệm dạy học dự án	12
1.2.3. Năng lực và năng lực sinh học.....	16
1.3. Biểu hiện của năng lực sinh học	17
1.3.1. Năng lực nhận thức sinh học	17
1.3.2. Năng lực tìm hiểu thế giới sống.....	18
1.3.3. Năng lực vận dụng kiến thức, kĩ năng đã học	18
1.4. Thực trạng sử dụng phương pháp dạy học dự án tại các trường THPT tỉnh Hải Dương ...	20
1.4.1. Khái quát về điều tra thực trạng.....	20
1.4.2. Kết quả nghiên cứu thực trạng.....	20
Kết luận chương 1	24

Chương 2. BIÊN SOẠN VÀ TỔ CHỨC DẠY HỌC DỰ ÁN CHUYÊN ĐỀ HỌC	
TẬP “MỘT SỐ BỆNH DỊCH Ở NGƯỜI VÀ CÁCH PHÒNG, CHỐNG”	25
2.1. Thiết kế nội dung chuyên đề học tập “Một số bệnh dịch ở người và cách phòng, chống”	25
2.1.1. Các nguyên tắc thiết kế nội dung chuyên đề học tập “Một số bệnh dịch ở người và cách phòng chống”	25
2.1.2. Quy trình thiết kế nội dung chuyên đề học tập	26
2.1.3. Nội dung chuyên đề "Một số bệnh dịch ở người và cách phòng, chống"	28
2.2. Thiết kế kế hoạch dạy học chuyên đề “Một số bệnh dịch ở người và cách phòng, chống” bằng phương pháp dạy học dự án	28
2.2.1. Các nguyên tắc thiết kế kế hoạch dạy học chuyên đề học tập	28
2.2.2. Các bước thiết kế kế hoạch dạy học chuyên đề học tập	29
2.2.3. Bản kế hoạch dạy học chuyên đề học tập “Một số bệnh dịch ở người và cách phòng, chống”	34
2.3. Tổ chức dạy học dự án chuyên đề “Một số bệnh dịch ở người và cách phòng, chống” ..	51
2.3.1. Quy trình tổ chức dự án học tập trong dạy học chuyên đề	51
2.3.2. Tổ chức các hoạt động dạy học dự án	53
Kết luận chương 2	54
Chương 3. KIỂM NGHIỆM VÀ ĐÁNH GIÁ DẠY HỌC DỰ ÁN TRONG	
DẠY HỌC CHUYÊN ĐỀ MỘT SỐ BỆNH DỊCH Ở NGƯỜI VÀ	
CÁCH PHÒNG, CHỐNG	55
3.1. Mục đích thực nghiệm	55
3.2. Đối tượng, thời gian và địa điểm thực nghiệm sư phạm	55
3.3. Nội dung thực nghiệm sư phạm	55
3.4. Phương pháp thực nghiệm	55
3.5. Tiến trình thực nghiệm sư phạm	56
3.6. Kết quả thực nghiệm sư phạm	57
3.6.1. Hình ảnh thực hiện các dự án học tập của học sinh	57
3.6.2. Phân tích kết quả thực nghiệm sư phạm	59
Kết luận chương 3	67
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	68
1. Kết luận	68
2. Đề nghị	69
DANH MỤC BÀI BÁO ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN VĂN	70
TÀI LIỆU THAM KHẢO	71
PHỤ LỤC	

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

Viết tắt	Chữ viết đầy đủ
CĐHT	: Chuyên đề học tập
DA	: Dự án
DAHT	: Dự án học tập
ĐC	: Đối chứng
DHDA	: Dạy học dự án
DHTCĐ	: Dạy học theo chủ đề
DHTDA	: Dạy học theo dự án
DHTH	: Dạy học tình huống
GD&ĐT	: Giáo dục và Đào tạo
GDPT	: Giáo dục phổ thông
GQVĐ	: Giải quyết vấn đề
GV	: Giáo viên
HĐDA	: Hoạt động dự án
HS	: Học sinh
NL	: Năng lực
NLVĐKT	: Năng lực vận dụng kiến thức
PPDH	: Phương pháp dạy học
SGK	: Sách giáo khoa
THCS	: Trung học cơ sở
THPT	: Trung học phổ thông
TH	: Tình huống
TN	: Thực nghiệm

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Các chuyên đề học tập môn Sinh học trong chương trình 2018	11
Bảng 1.2.	Các biểu hiện của năng lực vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học	19
Bảng 1.3.	Kết quả điều tra sử dụng phương pháp dạy học dự án ở một số trường THPT tỉnh Hải Dương.....	21
Bảng 3.1.	Đối tượng tham gia thực nghiệm	55
Bảng 3.2.	Tần số điểm kiểm tra trước thực nghiệm	59
Bảng 3.3.	Tần suất điểm kiểm tra trước thực nghiệm (%)	59
Bảng 3.4.	Đánh giá kết quả hoạt động DA của các nhóm về vận dụng kiến thức ...	60
Bảng 3.5.	Tần số điểm kiểm tra sau TN1	61
Bảng 3.6.	Tần suất điểm kiểm tra sau TN1 (%)	61
Bảng 3.7.	Tần suất hội tụ tiến ($f\% \uparrow$) điểm sau TN1	62
Bảng 3.8.	Kiểm định \bar{X} bài kiểm tra sau TN1	63
Bảng 3.9.	Phân tích phương sai điểm kiểm tra sau TN1	64
Bảng 3.10.	Tần số điểm kiểm tra sau TN2	65
Bảng 3.11.	Tần suất điểm kiểm tra sau TN2 (%)	65
Bảng 3.12.	Tần suất hội tụ tiến ($f\% \uparrow$) điểm sau TN	65
Bảng 3.13.	Tầm quan trọng của hoạt động dạy học dự án	66

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 2.1.	Quy trình thiết kế nội dung chuyên đề học tập “Một số bệnh dịch ở người và cách phòng chống”	26
Hình 2.2.	Quy trình thiết kế kế hoạch dạy học các chuyên đề học tập	30
Hình 2.3.	Quy trình tổ chức dự án học tập trong chuyên đề	52
Hình 3.1.	Đồ thị tần suất điểm trước TN	60
Hình 3.2.	Đồ thị tần suất điểm sau TN1	62
Hình 3.3.	Đồ thị tần suất hội tụ tiến ($f\% \uparrow$) điểm sau TN1	62
Hình 3.4.	Đồ thị tần suất hội tụ tiến ($f\% \uparrow$) điểm sau TN	66

MỞ ĐẦU

1. Lí do lựa chọn đề tài

1.1. Xuất phát từ định hướng đổi mới giáo dục phổ thông

Đổi mới giáo dục phổ thông đã được nêu trong Nghị quyết số 29/NQ-TW: *“Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của người học; khắc phục lối truyền thụ áp đặt một chiều, ghi nhớ máy móc. Tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực. Chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học”* [16].

Định hướng về nội dung giáo dục trong chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở nước ta là thực hiện mục tiêu hình thành, phát triển phẩm chất và năng lực người học thông qua các nội dung giáo dục được thực hiện ở tất cả các môn học và hoạt động giáo dục. Chương trình đã xác định, ở giai đoạn định hướng nghề nghiệp, bên cạnh các môn học và hoạt động giáo dục bắt buộc; các môn học lựa chọn thì mỗi môn học có một số chuyên đề học tập. Các chuyên đề học tập của mỗi môn học nhằm thực hiện yêu cầu phân hoá sâu, giúp học sinh tăng cường kiến thức và kỹ năng thực hành, vận dụng kiến thức giải quyết một số vấn đề của thực tiễn, đáp ứng yêu cầu định hướng nghề nghiệp [5].

Chương trình giáo dục phổ thông môn Sinh học được ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT định hướng về PPDH để hình thành và phát triển năng lực, phẩm chất người học. Trong đó chú trọng các PPDH thực hành, dạy học dựa trên giải quyết vấn đề, dạy học bằng dự án, dạy học dựa trên trải nghiệm, khám phá, dạy học phân hóa,... cùng các kỹ thuật dạy học phù hợp [6].

1.2. Xuất phát từ đặc điểm nội dung môn sinh học và chuyên đề "Một số bệnh dịch ở người và cách phòng, chống" ở trường phổ thông

Nội dung sinh học ở giai đoạn định hướng nghề nghiệp vừa hệ thống hoá, củng cố kiến thức, phát triển kỹ năng và giá trị cốt lõi của sinh học đã được học ở giai đoạn